

and until now - development of a modern model of the judicial branch of government with the elimination of outdated forms of management and the emergence of new organizational structures in this system in wartime conditions.

Key words: *judicial branch, judicial system, public administration, reforms, reformation, transformation, state policy in the field of judicial reform.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Державна політика в сфері реформування судової гілки влади пов'язана із загальними реформами в сфері державного управління, насамперед, це питання реформування системи публічного управління, які неможливі без проведення реформ в судовій системі. Одна з таких реформ – це адміністративна, яка визначається як вид державно-управлінської реформи і знаходить свій вияв у перетвореннях виконавчої влади, її структури та функцій, методів та механізмів діяльності, або як комплекс заходів, який спрямований на реформування моделі виконавчої влади, взаємовідносин із місцевим самоврядуванням, на удосконалення системи державної служби, питання контролю та ефективності управління, адміністративної юстиції та адміністративного законодавства. В більш ширшому контексті адміністративна реформа визначається як реформування системи публічного управління, місцевого самоврядування, модернізація адміністративно-територіального устрою, організації державної служби та взаємодії із громадянським суспільством, що стосується й розвитку судового контролю та нагляду, тобто судової гілки влади. Адміністративні реформи спрямовані вперше на побудову систем державного управління та місцевого самоврядування, які відповідають суспільним запитам, підвищують рівень та якість життя населення, спрямовані на вирішення важливих суспільно-значущих питань, що також вимагає й реформування та удосконалення судової системи. Тому адміністративна реформа тісно пов'язана із судовою, яка являє собою комплекс законодавчих, інституційних та кадрових механізмів, що спрямовані на покращення судової системи України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми становлення та реформування публічного управління в Україні є об'єктом дослідження багатьох вітчизняних вчених, в працях яких розкрито різні аспекти цього процесу: починаючи від передумов та необхідності проведення реформи, засад трансформації державного устрою країни і завершуючи пропозиціями щодо вдосконалення механізмів проведення реформ.

Наприклад, в своїх роботах Олуйко В. приділяв багато уваги питанням становлення організаційної системи публічного управління в Україні. Зокрема, в роботі «Особливості формування інститутів державної влади» він презентує історію формування системи публічного управління в незалежній Україні, роль Конституції у формуванні системи органів державної влади та місцевого самоврядування, становлення інституту державної служби та обґрунтовує подальші напрями реформ, визначаючи важливість поділу влади на три гілки та наголошуючи в цьому контексті, що «за часів УСРС влада позначалася відсутністю чіткого розмежування повноважень та їх збалансованості» [14, с.345].

Бакуменко В., Надолішній П. в своїй праці «Теоретичні та організаційні засади державного управління» приділяють увагу принципам та основним напрямам завершення структурної перебудови системи державного управління в Україні, де основна увага зосереджена на механізмах проведення адміністративної реформи [2, с.113-138]. Усаченко Л., Тимцуник В. достатньо широко висвітлюють становлення системи державного управління у праці «Історія державного управління в Україні», а також розвиток та становлення системи судочинства в цьому контексті [31, с.260]. Ці автори вказують, що у 1996 році з прийняттям Конституції України вдалося сформулювати демократичну та до певної міри ефективну структуру органів державної влади, але ключовим завданням був пошук найбільш оптимальних механізмів публічного управління.

Лимар А., в статті до «Енциклопедичного словника з державного управління» (за редакцією Ковбасюка Ю., Трощинського В., Сурміна Ю.) надає стислий огляд історії розвитку судової системи України та напрямів її подальшого реформування [11, с.686-687].

Ємельянов В., Антонова Л., Івашова Л. висвітлюють питання окремих аспектів реформування судової системи, зокрема, в статті «Адміністративно-правові засади функціонування антикорупційного суду: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії» йдеться про роль цієї структури у вітчизняній системі судочинства та розвитку судової гілки влади в Україні [5, с.314-336].

Мовчанюк А., розкриваючи необхідність проведення реформування публічного управління та децентралізації, аналізує нормативно-правові акти в цій сфері, передумови та механізми реформування, наголошує на ролі реформування й судової гілки влади, зазначає, що судова система має забезпечувати законність, рівність усіх учасників перед законом, права на захист, підтримання прокурором державного обвинувачення в суді, апеляційне та касаційне оскарження рішення суду відповідно до закону тощо [12, с.20-24].

Отже, судова система як частина державно-управлінської моделі не може стояти осторонь трансформаційних процесів, але очевидно, що напрями її реформування мають бути визначені в окремому блоці державно-управлінських реформ та ґрунтуватися на специфічних рисах та особливостях судової гілки влади.

В статті «Державне управління в Україні: історія розвитку та особливості сучасної системи» Довженко В., Войтенко А., Кравець І. розглядають основні історичні етапи становлення державотворення України та визначають особливі детермінанти її функціонування в реаліях незалежності [4, с.115-125]. Вони доходять висновків, що історія становлення системи державного управління тісно пов'язана з етапами становлення політичної системи України. Також в ході аналізу вони спираються на дані Freedomhouse за період 2011-2020 років щодо динаміки розвитку показників демократії в Україні, серед яких важливе місце посідає показник – «ефективність та незалежність судочинства». Тобто цей показник є важливим для формування загальної оцінки про розвиток політичної системи та системи публічного управління в нашій країні [4, с.122-123].

Погляди щодо реформування системи публічного управління в контексті необхідності врегулювання відносин власності висловлює Алексеев В. в своїй статті «Оптимістична трагедія державного управління» [1]. Він доходить висновків, що має бути політична

воля щодо реформування системи публічного управління та авторам реформ слід зважати, що поки існує поділ суспільства за майновим принципом, досягти суспільного консенсусу надто складно і декларативна демократія не може задовольнити суспільні інтереси. В такому контексті доцільно розглядати реформування судової системи України, оскільки вона є безпосереднім учасником процесу врегулювання суспільних інтересів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Зважаючи на порушені проблемні питання, необхідно провести дослідження особливостей реформування судової системи в контексті становлення публічного управління України.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні спроби удосконалити модель державного управління, адекватну вимогам сучасного світу, існували протягом всього періоду незалежності, а власне процеси трансформації державотворення були розпочаті із прийняттям Декларації про державний суверенітет (прийнята Верховною Радою України 16 липня 1990 року), Акту проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року та ін. [3; 17]. В них встановлювалися першооснови для зміни суспільно-політичного ладу та державного устрою. Усі сфери суспільно-політичного життя є тісно взаємопов'язаними, тому ми не можемо говорити про побудову ринкової економіки без зміни в судовій системі.

Сприяло реформуванню та суспільним змінам прийняття Конституції України, що було спрямовано на подолання існуючої суспільно-політичної, економічної та системної кризи державного управління [10]. Основний Закон України дозволив закласти засади сучасного державного устрою, ґрунтуючись на принципах розподілу влади, становлення місцевого самоврядування та парламентаризму, незалежної судової системи [10]. Набули значення засади для розвитку громадянського суспільства. Усі позитивні зрушення та проблеми, що виникали, зумовили продовження реформування та демократичних перетворень.

Трансформаційні процеси були викликані не тільки необхідністю подолання внутрішніх диспропорцій та вирішення проблем в середині країни, відкриваючи себе світу, Україна приймала ряд міжнародних зобов'язань як демократична, правова та соціальна держава. Одним

із вагомих документів було підписання та ратифікація Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами, яка набула чинності 01 березня 1998 року [25]. В цьому документі визначалося ряд важливих питань щодо співпраці, а також йшлося про необхідність адаптувати систему публічного управління до європейських стандартів з метою удосконалення інших сфер суспільного життя. Наприклад, в розділі VI «Конкуренція, захист інтелектуальної власності та співробітництва в галузі законодавства» визначені основні положення щодо співпраці по захисту прав інтелектуальної власності, звичайно, що це висуває певні вимоги до судової системи [25]. Тобто, хоча безпосередньо не йдеться про реформування судової системи, опосередковано такі вимоги закладають основи для трансформації судової системи України.

Зазначені внутрішні та зовнішні фактори зумовлюють необхідність адміністративних реформ. Одним з подальших кроків було прийняття Концепції адміністративної реформи (Указ Президента України «Про заходи щодо впровадження адміністративної реформи в Україні», від 22 липня 1998 року) [26]. Реформа визначала основною метою створення системи державного управління, яке б дозволило підвищувати якість життя громадян, слугувало та стояло на сторожі національних інтересів, сприяло розвитку України як правової, цивілізованої, сучасної держави, з високим рівнем життя, соціальної та правової стабільності на основі демократичних цінностей.

В 2000 році в «Посланні Президента України до Верховної Ради України» зазначалося, що економічне зростання можливе тільки при умові значного посилення дієвості держави, тобто однією із цілей реформи було визначено посилення дієздатності держави та системи державного управління в забезпеченні розвитку соціально-ринкової економіки у відповідності до стандартів демократичної правової держави [15]. Серед іншого, окремий розділ документу присвячено правовим засадам реформування державного управління, що передбачало формування національної системи права та судоустрою. Серед основних завдань правової реформи було визначено розбудову такої моделі, яка б дозволяла

забезпечувати публічні та приватні інтереси на основі взаємної відповідальності, сприяти формуванню принципів справедливості та гуманності.

Як зазначав Чемерис А., трансформаційні стани в нашій країні обумовлені тим, що державне управління ґрунтувалося не на наукових рекомендаціях, а на концепції «здорового глузду» і практичної дійсності, що склалося на основі трьох причин: відсутності наукових розробок в цьому полі, рекомендацій для проведення трансформації; низька кваліфікація управлінського персоналу та їх здатність до інновацій; складність процедур реформування, обмеженість часу, інерційність мислення політичної еліти [32].

Надалі, реформи триватимуть у визначених напрямках, наприклад, у 2004 році на основі Постанови Кабінету Міністрів України «Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій» (від 12 березня 2005 року №179) було запроваджено подальше удосконалення структури органів виконавчої влади, в 2007 році було прийнято Регламент Кабінету Міністрів України, в 2010 році на основі Указу Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» №1085/2010 від 09 грудня 2010 року було представлено нову модель центральних органів виконавчої влади, що сприяло зменшенню дублюванню функцій, прозорому та чіткому розподілу діяльності, що мало надати імпульсу для реформування інших сфер суспільного життя [18; 19; 27].

В Програмі економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» визначені завдання щодо формування конкурентоспроможної економіки, йдеться про модернізацію економічних відносин в країні, розбудову ефективної моделі державного управління, яка повинна сприяти формуванню стійкої економіки, розвитку всіх сфер підприємництва тощо [20]. Але водночас зростає проблема розвитку та становлення місцевого самоврядування, тому напрями реформування щодо удосконалення моделі державного управління та розбудови економіки країни тісно пов'язані з

іншим аспектом формування владних відносин і зростанням ролі місцевого самоврядування, що стосується запровадження процесів децентралізації. Тільки в 2014 році Кабінетом Міністрів України було ухвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні як комплексний документ щодо подальшої трансформації системи публічного управління [21].

У 2015 році Указом Президента України було схвалено «Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»», яка спрямована на удосконалення публічного управління в Україні, формування професійної державної служби та гнучкої структури державного управління, підвищення рівня конкурентоспроможності за показниками публічного управління та адміністрування, розвиток електронних сервісів та врядування та ін. [28]. У відповідності до Стратегії державна політика була спрямована на чотири основні вектори руху: безпеку, розвиток, відповідальність та гідність, що в сукупності передбачало проведення 62 реформ та програм розвитку держави, в тому числі й аспектів судової гілки влади країни.

В аспекті фінансового забезпечення мала вплив Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08 лютого 2017 року, що передбачала запровадження середньострокової бюджетної декларації для удосконалення управління державним бюджетом, для вироблення надійних засад для планування бюджету та окреслення ролі основних розпорядників бюджетних ресурсів у бюджетному процесі [22]. Одним із великих здобутків на шляху євроінтеграції було створення такої системи виконавчої влади, яка мала б здатність вирішувати суспільні проблеми та відповідати на актуальні питання. З боку ЄС ці питання знаходяться на контролі та визначаються за допомогою індикаторів та показників моніторингу відповідності заявленим положенням та здобутків і прорахунків реформування системи публічного управління України, про що йдеться у Стратегії реформування державного управління на період до 2021 року [23]. Тому метою реформування у відповідності до цього документу було вдосконалення системи державного управління і підвищення рівня

конкурентоспроможності країни, в результаті чого система державного управління мала б бути більш гнучкою та ефективною, підзвітною громадянам та ін.

Насамкінець, аналізуючи зміст, передумови та умови реформування системи публічного управління в Україні, слід сказати, що питання набуло своєї актуальності на сучасному етапі державотворення – 21 липня 2021 року Кабінетом Міністрів України було схвалено Стратегію реформування державного управління на 2022-2025 роки, яка визначила основною метою розбудову сервісної та цифрової держави для забезпечення захисту інтересів громадян на основі європейських стандартів [24].

Отже, аналіз становлення та реформування системи публічного управління в Україні свідчить про високий науковий інтерес до цієї проблематики, широке висвітлення теми в історичному контексті, водночас, більшість авторів сходяться на тому, що в практичному вимірі реформи були реалізовані фрагментарно, в цілому є незавершені та потребують значного фінансування та корегування механізмів їх формування та реалізації. Втім, власне кроки, що були зроблені, та напрями реформування визначили основні політичні та соціальні устремління, зумовили специфіку та особливості державного управління в нашій країні.

Що стосується судової гілки влади, то сучасний етап реформування системи судочинства та судоустрою було розпочато у 2014 році після Революції гідності у зв'язку з необхідністю адаптації до європейських норм та стандартів та вимогою щодо приведення вітчизняної системи до відкритих, чесних, прозорих засад управління та прийняття рішень, підвищення забезпечення свобод, прав та законних інтересів громадянина, розбудови системи ефективного та справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права.

Необхідність реформування судової системи постала перед Україною дуже давно, можна сказати, з самого початку здобуття незалежності, у 1991 році. Зрозуміло, що застаріла система не відповідала умовам розвитку незалежної країни, але це питання було настільки складним та комплексним, що спочатку формувалися тільки бачення та підходи до проведення реформування, визначалися

основні елементи реформування, тим більше за відсутності основного закону країни неможливо було говорити про проведення реформування. Але перші кроки все ж таки були зроблені: наприклад, у 1992 році було прийнято Концепцію судово-правової реформи, в 1992 році – Закон України «Про статус суддів», в 1996 році було затверджено Конституцію України, яка дозволила фундаментально підійти до питання реформування судової системи України, оскільки саме в цьому документі було вирішено та задекларовано розподіл державної влади на три гілки: законодавчу, виконавчу та судову [16; 6; 10]. На основі Конституції було прийнято ряд законів про внесення змін до Кримінально-процесуального, Цивільно-процесуального, Арбітражно-процесуального кодексів України, законів «Про судоустрій», «Про статус суддів», «Про арбітражний суд» тощо [7; 8; 10;]. Цей процес у вигляді так званої малої судової реформи був проведений для закріплення положень Конституції України щодо розвитку системи судоустрою та судочинства України. В результаті було сформовано систему судів загальної юрисдикції в такому вигляді: місцеві суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України.

Початковий етап можна охарактеризувати декларативним закріпленням європейських та світових стандартів незалежності судової гілки та формування її самостійності. Втім ідея побудови такої системи не знаходила підтримки у вищих органах влади, часто політичні сили намагалися використовувати суди у власних інтересах, судова система характеризувалася високою корумпованістю, а судова влада була залежна від виконавчої гілки влади. Різноманітні дослідження вказували на відсутність довіри до українських судів. Наприклад, з 1991 року по 1996 рік показники незалежності судової влади демонстрували зростання з 66 % до 78 %, водночас з 2002 року по 2009 рік – ці показники суттєво впали: з 74 % до 40 % [13, с.4].

Зважаючи на зазначені тенденції, в наступний період довіра до судової системи знизилася через її високу заполітизованість: різноманітні судові справи з політичним контекстом та суспільним резонансом. Наприклад, ряд суперечливих рішень приймалося у Печерському суді міста Києва, що послугувало створенню у суспільстві

та інформаційному просторі поняття «печерського суду», тобто суд, який приймає політично заангажовані та несправедливі рішення. Це викликало невдоволення та критику з боку міжнародних правозахисних організацій, наприклад, як Human Right Watch (у 2011 році було опубліковано доповідь, в якій йшлося про те, що гучні політичні обвинувачення підривають й без того низьку довіру до судів та судової гілки влади в Україні) [33].

Наступний етап реформування судової системи розпочався з 2014 року, коли було проголошено реформу судової гілки влади одним із завдань реформи публічного управління. З цією метою було утворено Раду з питань судової реформи, яка стала окремим консультативно-дорадчим органом при Президенті України, вона складалася з міністрів, голів судів, юристів та правозахисників, науковців [30]. До основних функцій та завдань цього органу було віднесено підготовку стратегії реформування судової гілки влади та судочинства, координацію взаємодії органів державної влади, громадського сектору та міжнародних організацій з питань проведення судової реформи, моніторинг та аналіз реформи, підготовку звітів та актуальної інформації для українського суспільства та міжнародної спільноти.

Але основна проблема полягала в тому, що проведення реформи було неможливе без внесення змін до Конституції та деяких законів України. Таким чином, було прийнято рішення про створення спеціального органу – Конституційної Комісії у 2015 році, до складу якої увійшли науковці, юристи, політичні та публічні діячі. Комісія працювала спільно із Венеціанською Комісією [29]. Результати роботи втілилися в Законі України «Про судоустрій та статус суддів» та в прийнятті змін до Конституції України [9]. Одним із провідних нововведень стало усунення Верховної Ради України від питань щодо призначення та звільнення суддів, відтепер ці повноваження поклалися на Вищу раду правосуддя, яка є незалежним органом судової влади і має особливу процедуру призначення членів Ради. Крім того вона займається питаннями подання судді на посаду, порушеннями вимог щодо несумісності, реалізацією дисциплінарних проваджень щодо судді, надає згоду щодо затримання судді, сприяє підвищенню авторитету правосуддя та незалежності судів та ін. [9].

Також в результаті реформи було скасовано Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ, Вищий господарський суд України та Вищий адміністративний суд України, натомість Верховний суд був суттєво модернізований, оновлено його кадровий склад та процедури призначення на посади. Водночас з'явилися нові структури: Вищий суд з питань інтелектуальної власності, Вищий антикорупційний суд. Отже, в результаті реформи було оптимізовано судову систему України до трьох рівнів:

- місцеві та окружний суди;
- апеляційні суди;
- Верховний Суд України [9].

Для врегулювання питань управління персоналом в судовій системі України було утворено Вищу кваліфікаційну комісію суддів та Громадську раду доброчесності [9]. Ці органи судової влади займаються переважно питаннями кваліфікаційного оцінювання кандидатів на посаду судді, притягнення їх до відповідальності за порушення законодавства та принципів справедливості, а також інших принципів суддівства.

Одним із результатів реформи є ряд адміністративних нововведень: наприклад, прийняття «зразкових рішень» Верховним Судом, які необхідні для врахування судами нижчих інстанцій при розгляді подібних позовів та справ, що повинно зменшити навантаження на суди та виробити стандартні процедури для розгляду подібних справ та дозволити економити час, запровадження так званої «адвокатської монополії», тобто коли представляти інтереси громадян в судах мають право тільки адвокати, перехід до електронного судочинства. Але водночас реформа показала, що необхідні подальші кроки задля успішного завершення: актуальними напрямками мають стати реформи в сфері прокуратури, адвокатури та юридичної освіти.

Отже, в результаті дослідження можна виділити етапи реформування судової системи країни у відповідності до їх характерних особливостей: 1991 – 1996 роки (до прийняття Конституції України) – етап становлення основних засад судоустрою та судочинства України, надалі – 1996-2014 роки, позначається

трансформацією судової системи, наступний етап – 2014 – 2020 роки, початок судової реформи, сучасний етап – 2021 – і по т.ч. – розбудова сучасної моделі судової гілки влади з ліквідацією застарілих форм управління та поява нових організаційних структур в цій системі в умовах війни.

Висновки. Як видно з дослідження, формування незалежної, правової, демократичної держави є складним завданням та доволі тривалим процесом. Здобувши незалежність, наша країна перейшла до розбудови власної моделі державного управління, але оскільки вона характеризувалася такими рисами, як велике адміністративне втручання в суспільне життя, відсутність комплексної взаємодії між усіма гілками влади з ключових питань, значна нагромадженість системи органів державної влади, головним напрямом державного будівництва стало формування та реалізація адміністративної реформи. Діяльність виконавчої гілки влади найбільше потребувала реформування, що пов'язано з прийняттям відповідних програм. Водночас реалізувати більшість із них на практиці було складно, тим більше, що це стосувалося й інших сфер суспільного життя, зокрема, судової системи. Актуальним напрямом дослідження є визначення особливостей сучасного етапу реформування та трансформації судової системи в умовах воєнного стану.

Стаття надійшла до редакції: 10.02.23

в умовах війни. Зроблено висновок про те що діяльність виконавчої гілки влади найбільше потребувала реформування, що пов'язано з прийняттям відповідних програм. Водночас реалізувати більшість із них на практиці було складно, тим більше, що це стосувалося й інших сфер суспільного життя, зокрема, судової системи. Актуальним напрямом дослідження є визначення особливостей сучасного етапу реформування та трансформації судової системи в умовах воєнного стану.

Ключові слова: *судова гілка влади, судова система, система судочинства, публічне управління державне управління, реформи, реформування, трансформація, державна політика в сфері реформування судової влади.*

Received: 10.02.23

References

1. Aleksieiev, V. (2020). Optymistychna trahediia derzhavnoho upravlinnia [Optimistic Tragedy of State Administration]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia – State Administration and Local Self-Government*, 3(46), 1-12 [in Ukrainian].
2. Bakumenko, V.D. & Nadolishnii, P.I. (2003). *Teoretychni ta orhanizatsiini zasady derzhavnoho upravlinnia (opornyi konspekt lektsii dystantsiinoho kursu navchalnoi dystsypliny)* [Theoretical and organizational principles of public administration (reference outline of lectures of the distance course of the academic discipline)]. Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
3. Deklaratsiia pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy, pryiniata Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy 16 lypnia 1990 roku [Declaration on the State Sovereignty of Ukraine, adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine on July 16, 1990]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> [in Ukrainian].
4. Dovzhenko, V., Voitenko, A. & Kravets, I. (2021). Derzhavne upravlinnia v Ukraini: istoriia rozvytku ta osoblyvosti suchasnoi systemy [Public administration in Ukraine: history of development and features of the modern system]. *Ekspert paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia – Expert paradigm of legal sciences and public administration*, 1(13), 115-125 [in Ukrainian].

5. Yemelianov, V., Antonova, L. & Ivashova L. (2022). Administratyvno-pravovi zasady funktsionuvannia antykoruptsiinoho sudu: zarubizhnyi dosvid ta vitchyzniani realii [Administrative and legal principles of functioning of the anti-corruption court: foreign experience and domestic realities]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok – Public Administration and Regional Development*, 16, 314-336 [in Ukrainian].

6. Zakon Ukrainy Pro status suddiv vid 15 hrudnia 1992 roku №2862-XII (ne chynnyi) [Law of Ukraine On the Status of Judges from December 15, 1992 №2862-XII (invalid)]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-12#Text> [in Ukrainian].

7. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy vid 13 sichnia 2000 roku №1381 [Law of Ukraine On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine dated January 13, 2000 №1381]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1381-14/ed20000113#Text> [in Ukrainian].

8. Zakon Ukrainy Pro sudoustrii Ukrainy vid 07 liutoho 2002 roku №III (ne chynnyi) [Law of Ukraine On the Judiciary of Ukraine dated February 7, 2002 №III (invalid)]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3018-14> [in Ukrainian].

9. Zakon Ukrainy Pro sudoustrii i status suddiv vid 02 chervnia 2016 roku №1402/VIII [Law of Ukraine On the Judiciary of Ukraine dated June 2, 2016 №1402/VIII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [in Ukrainian].

10. Konstytutsiia Ukrainy, vid 28 chervnia 1996 roku №254k/96-VR [The Constitution of Ukraine, dated June 28, 1996 №254k/96-VR]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

11. Lymar, A.P. (2010). *Sudova reforma: Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia [Judicial reform: Encyclopedic dictionary of public administration]*. V. Bakumenko, A. Mykhnenko, Yu. Kovbasiuka, V. Troshchynskoho, Yu. Surmina et al. (Eds.). Kyiv: NADU [in Ukrainian].

12. Movchaniuk, A.V.(2020). Kontseptualni osnovy reformuvannia systemy derzhavnoho upravlinnia v Ukraini [Conceptual foundations of reforming the state administration system in Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia – Public administration and customs administration*, 2(25), 20-24 [in Ukrainian].

13. Alieksieiev, A. (Ed.). (2009). *Monitorynh nezalezhnosti suddiv v Ukraini [Monitoring the independence of judges in Ukraine]*. Kyiv: Polihraf-Ekspres [in Ukrainian].

14. Oluiko, V.M. (2006). Osoblyvosti formuvannia instytutiv derzhavnoi vlyady [Peculiarities of the formation of institutions of state power]. *Universytetski naukovi zapysky – University scientific notes*, 3-4, 345-350. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Unzap_2006_3-4_54 [in Ukrainian].

15. Poslannia Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro vnutrishnie i zovnishnie stanovyshche Ukrainy u 2000 rotsi» [Message of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine «On the internal and external situation of Ukraine in 2000»]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002100-01#Text> [in Ukrainian].

16. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy Pro Kontseptsiiu sudovopravovoi reformy v Ukraini vid 28 kvitnia 1992 roku №2296-XII [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine On the Concept of Judicial Reform in Ukraine dated April 28, 1992 №2296-XI]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2296-12> [in Ukrainian].

17. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR Pro proholoshennia nezalezhnosti Ukrainy vid 24 serpnia 1991 roku №1427-XII [Resolution of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR On the Declaration of Independence of Ukraine dated August 24, 1991 №1427-XI]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text> [in Ukrainian].

18. Postanova KMU Pro uporiadkuvannia struktury aparatu tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlyady, yikh terytorialnykh pidrozdiliv ta mistsevykh derzhavnykh administratsii vid 12 bereznia 2005 roku №179 [Decree of the CMU On streamlining the structure of the apparatus of central executive bodies, their territorial subdivisions and local state administrations dated March 12, 2005 №179]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2005-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

19. Postanova KMU Pro zatverdzhennia Rehlamentu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 lypnia 2007 roku №950 [Resolution of the CMU On approval of the Regulations of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 18, 2007 №950]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

20. Prohrama ekonomichnykh reform na 2010-2014 roky «Zamozhne suspilstvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna derzhava»: Komitet z ekonomichnykh reform pry Prezydentovi Ukrainy, vid 2 chervnia 2010 roku [Program of economic reforms for 2010-2014 “Prosperous society, competitive economy, efficient state”: Committee on economic reforms under the President

of Ukraine, dated June 2, 2010]. *ips.ligazakon.net* Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/MUS14838> [in Ukrainian].

21. Rozporiadzhennia KMU Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini vid 01 kvitnia 2014 roku №333-r [Decree of the CMU On the approval of the Concept of Reforming Local Self-Government and Territorial Organization of Power in Ukraine dated April 1, 2014 №333-r]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

22. Rozporiadzhennia KMU Pro skhvalennia Stratehii reformuvannia systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy na 2017 – 2020 roky vid 08 liutoho 2017 roku №142 [Decree of the CMU On the approval of the Strategy for Reforming the State Finance Management System for 2017-2020 dated February 8, 2017 №142]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-1%D1%80#Text> [in Ukrainian].

23. Rozporiadzhennia KMU Pro vnesennia zmin do rozporiadzhen KMU vid 24 chervnia 2016 roku №474 i vid 27 hrudnia 2017 roku №1013 (Stratehiia reformuvannia derzhavnogo upravlinnia Ukrainy do 2021 roku) vid 18 hrudnia 2018 r. № 1102-r [Order of the CMU On Amendments to the Orders of the CMU of June 24, 2016 No. 474 and of December 27, 2017 No. 1013 (Strategy for Reforming the Public Administration of Ukraine until 2021) dated December 18, 2018 №1102-r]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

24. Rozporiadzhennia KMU «Deiaki pytannia reformuvannia derzhavnogo upravlinnia» (Stratehiia reformuvannia derzhavnogo upravlinnia Ukrainy na 2022 – 2025 roky) vid 21 lypnia 2021 roku №831-r [Decree of the CMU «Some issues of public administration reform» (Strategy for reforming the public administration of Ukraine for 2022-2025) dated July 21, 2021 No. 831-r]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

25. Uhoda pro partnerstvo ta spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu i Yevropeiskymy spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy, yaka nabula chynnosti 01 bereznia 1998 roku (ne chynnyi) [Agreement on partnership and cooperation between Ukraine and the European Communities and their member states, which entered into force on March 1, 1998 (invalid)]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text [in Ukrainian].

26. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro zakhody shchodo vprovadzhennia Kontseptsii administrativnoi reformy v Ukraini vid 22 lypnia 1998 roku №810/98 [Decree of the President of Ukraine On measures to implement the

Concept of Administrative Reform in Ukraine dated July 22, 1998 №810/98]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/810/98> [in Ukrainian].

27. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro optymizatsiiu systemy tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady vid 09 hrudnia 2010 roku №1085/2010 [Decree of the President of Ukraine On optimization of the system of central executive bodies dated December 9, 2010 №1085/2010] *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010#Text> [in Ukrainian].

28. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina – 2020» vid 12 sichnia 2015 roku № 5/2015 [Decree of the President of Ukraine On the Strategy of Sustainable Development «Ukraine – 2020» dated January 12, 2015 №5/2015]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> [in Ukrainian].

29. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Konstytutsiinu komisiiu vid 21 chervnia 2019 roku №421/2019 (ne chynnyi) [Decree of the President of Ukraine On the Constitutional Commission dated June 21, 2019 №421/2019 (invalid)]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2015#Text> [in Ukrainian].

30. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Radu z pytan sudovoi reformy vid 21 chervnia 2019 roku №421/2019 (ne chynnyi) [Decree of the President of Ukraine On the Council on Judicial Reform dated June 21, 2019 №421/2019 (invalid)]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/812/2014#Text> [in Ukrainian].

31. Usachenko, L. & Tymtsunyk, V. (2013). *Istoriia derzhavnoho upravlinnia v Ukraini [History of public administration in Ukraine]*. Kyiv: TOV «NVP «Interservis» [in Ukrainian].

32. Chemerys, A. (n.d.) Kontseptualni zasady reformuvannia derzhavnoho upravlinnia ta mistsevoho samovriaduvannia [Conceptual principles of reforming state administration and local self-government]. *shron1.chtyvo.org.ua* Retrieved from https://shron1.chtyvo.org.ua/Chemerys_Anatolii/Kontseptualni_zasady_reformuvannia_derzhavnoho_upravlinnia_i_mistsevoho_samovriaduvannia.pdf?PHPSESSID=nthlqqghellaughm9av9e421 [in Ukrainian].

33. Human Rights pobachyla nedoviru ukrainsiv do sudiv [Human Rights saw Ukrainians' distrust of the courts]. *tyzhden.ua* Retrieved from <https://tyzhden.ua/human-rights-pobachyla-nedoviru-ukrainsiv-do-sudiv/> [in Ukrainian].

Відомості про автора / Information about the Author

Сальніков Олексій Олександрович: Державна судова адміністрація України: вул. Липська 18/5, м. Київ, 01601, Україна.

Oleksiy Salnikov: State Judicial Administration of Ukraine in: Lypskya str. 18/5, Kyiv, 01601, Ukraine.

ORCID.ORG./ 0000-0002-5612-784X

E-mail: inbox@court.gov.ua